

Az EU új, átfogó megközelítést épít a mentális egészséggel kapcsolatban

Az erős európai egészségügyi unió kiépítésére irányuló munkája részeként a Bizottság a mentális egészséggel kapcsolatos új Uniós megközelítést indított. Marianne Takki, (betegségmegelőzési és egészségfejlesztési csoportvezető DG SANTE, Európai Bizottság) beszélt az Európai Bizottság oldalán az új szemléletről.

Mi az új megközelítés lényege?

„Ez az új, átfogó megközelítés az első alkalom, hogy horizontálisan tekintünk a mentális egészségre. Ezt túl régóta kizárólag az egészségügyi és a szociális terület problémájának tekintették. A valóságban mentális egészségünket minden tevékenységünk befolyásolja, és ki vannak téve „egészségmeghatározó tényezőknek”. Ezért olyan eszközöket és megközelítéseket kell elérhetővé tenni a munkahelyen, az iskolában és közösségeinkben, amelyek segítenek a szükségletek azonosításában és a korai beavatkozásban. Tudjuk, hogy az elszigeteltség nem jó mentális egészségünk szempontjából, ahogy a mentális egészséggel kapcsolatos kérdésekben való elszigetelt munka szintén nem a követendő út, hanem kollektív, inkluzív erőfeszítéseknek kell történniük a nem szegregált munka világa felé”.

Ki vett részt a kezdeményezés tervezésében?

„A tervezés ugyanolyan átfogó volt, mint az ennek eredményeként született közlemény. 2022 végén széles körű konzultáció kezdődött a tagállamokkal, az érdekelt felekkel és a Bizottság valamennyi érintett szervezeti egységével, miután Ursula von der Leyen elnök az Unió helyzetéről szóló beszédében bejelentette ezt a kezdeményezést. A Foglalkoztatási Főigazgatóság támogatásával az Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Igazgatóság (SANTE) vette át a vezető szerepet. Elindult egy társadalmi párbeszéd, különösen a fiatalokat akartuk meghallgatni, hogy megoszthassák véleményüket a mentális egészségről.”

Mi indokolta a változást?

Már a Covid19-világjárvány előtt az Unióban élők közül, minden hatodik személy számolt be mentális egészségügyi problémákról. Ez mintegy 84 millió embert jelent, ami a becslések szerint több mint 600 milliárd Európai költséget jelent, ami az össz EU- GDP több mint 4 százalékát teszi ki. Az Európa jövőjéről szóló konferencián a polgárok cselekvésre szólították fel az EU-t, megismételve az Európai Parlament által az elmúlt hónapokban már kifejezett aggályokat. Az elmúlt években mindannyian példátlan stressznek voltunk kitéve, a világjárványtól és Oroszország-Ukrajna háborújától a digitalizációig, amely alapjaiban alakította át a kommunikációt, a tanulást, a munkavégzést és a társadalomban való részvétel módját, vagy a növekvő megélhetési költségek és az éghajlatváltozással kapcsolatos szorongás is mind-mind rombolta lelkünk állapotát. Különösen a fiatalok szenvednek, mivel a világjárvány kezdete óta megkétszereződött a

depresszióban szenvedő gyermekek és serdülők száma. Az öngyilkosság a -halálos kimenetelű közlekedési balesetek után- korai elhalálozás második fő oka a fiatalok körében. Mindenképpen erősíteniünk kell a segítségnyújtást, azok minél szélesebb körű elérhetőségét és minél hatékonyabb megoldásokat kell kínálnunk.

Mire összpontosít az új stratégia?

„Az elképzelés nem az, hogy egyesítsük a szakmákat, hanem átfogóan dolgozzunk valamennyi szakpolitikai területen, és foglalkozzunk a mentális egészség minden egyes szakaszával, a megelőzéstől az időbeni és megfelelő diagnózison át a lehető legjobb életminőség megteremtéséig, megtartásáig. Mindemellett biztosítani szeretnénk, hogy az EU-ban mindenki tudja, hová fordulhat segítségért, és hozzáférjen a mentális egészségügyi szolgáltatásokhoz. Ezért támogatjuk mind a megelőzést, mind pedig a már meglévő mentális egészségügyi problémákkal küzdők támogatását célzó intézkedéseket, anélkül, hogy az egyik intézkedést előnyben részesítsenénk a másikkal szemben. Különösen fontos elv, hogy nem szabad megbélyegezni senkit azért, ha vállalja, hogy érzelmi vagy mentális nehézségekkel küzd, Ez ugyanolyan probléma, mintha valaki lázas, vagy épp a háta fáj. Ez különösen fontos a kiszolgáltatott csoportok – például a gyermekek, a fiatalok, az idősek, a migránsok, a menekültek és az Ukrajnából lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek –valamint a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetben lévők számára. A mentális egészségügyi kihívásokból való kilábalást követően támogatni kell a társadalomba való visszailleszkedést is. Támogatni kell az embereket, és ösztönözni kell őket arra, hogy visszatérjenek a munkába, az iskolába és közösségeikbe, ami viszont segít megelőzni a magányt és az elszigetelődést. Két gyermek édesanyjaként azt akartam, hogy a fiatalok álljanak ennek az új megközelítésnek a középpontjában. Ennek az egyik célja, hogy támogassa és javítsa a gyermekek, valamint a serdülők, a tizenévesek és a fiatal felnőttek – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők – mentális egészségét. Ezért támogatjuk egy -az egészséget meghatározó kulcsfontosságú tényezők kezelésére szolgáló- megelőzési eszköztár kidolgozását, valamint az egészséges életmód és a mentális egészséggel szembeni ellenállóképesség előmozdítását. Megvizsgáljuk, hogy miként lehetne jobban megvédeni a gyermekeket a digitális szférában, az online és a közösségi médiában. Támogatni fogjuk továbbá a gyermekek és a fiatalok mentális egészségével foglalkozó hálózat létrehozását, amely 2024-ben az ifjúsági nagyköveteken keresztül információt, kölcsönös támogatást és tájékoztatást nyújt”.

Hogyan ültetik át a gyakorlatba ezeket az elképzeléseket?

„Az EU egyik legfontosabb hozzáadott értéke az általunk kínált kapacitástámogatás, amely megkönnyíti a tagállamok számára az együttműködést és az egymástól való tanulást, például a bevált gyakorlatok megosztásával. A közlemény összességében 20 „kiemelt intézkedést” vázol fel, amelyeket a tagállamok és az egészségügyben érdekelt felek segítségével hajtanak végre. Már említettem, hogy ezek közül sokat úgy alakítottak ki, hogy segítsék a fiatalokat és a legkiszolgáltatottabbakat, beleértve az Oroszország agresszív háborúja miatt lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeket is. A depresszió és az öngyilkosság megelőzésére irányuló európai kezdeményezésen is dolgozni fogunk és arra fogjuk ösztönözni az egészségügyben

érdekelt feleket, hogy a nagyon sikeres „Európai Rákellenes Kódexhez” hasonlóan dolgozzanak ki egy európai kódexet a mentális egészségről. Minden információ elérhető a nyilvánosság számára az interneten. Ez nem egy puhatolódzás, ez egy cselekvési terv. A különböző pénzügyi eszközökből, többek között „az EU az egészségügyért” programból származó, több mint 1,2 milliárd eurós finanszírozás a tagállamok és az érdekelt felek rendelkezésére áll a mentális egészséggel kapcsolatos intézkedések támogatására. Ez az út a kezdet, de úgy vélem, hogy ez az új megközelítés nem csupán a helyes irány, hanem egy ugrásszerű lépés. Szeptember 21-én találkozót tartunk az érdekelt felek számára a mentális egészség témájában, és remélem, hogy október 10-én, a mentális egészség világnapján, magas szintű konferenciának adunk otthont és már most is látni fogjuk e kiemelt intézkedések némelyikét a helyszínen. Nemcsak odafigyelünk, hanem cselekszünk is”.

Kun Viktória

Megjegyzés: az nagyon helyes, amiről Takki asszony beszél. De személy szerint nehezítettnek látom a mentális jóllét előmozdítását akkor, amikor az EU gyakorlatilag semmilyen támogatást nem biztosít ehhez Magyarországnak, sőt, a már megállapított és csak egy bizonyos célra fordítandó összeget (kiváltás-DE) sem adták még ide.

Radó Iván